

УДК 330.34

*І. А. Сазонець,**д. е. н., професор, професор кафедри економіки та менеджменту туристичної діяльності, ВНПЗ "Дніпровський гуманітарний університет"*
ORCID ID: 0000-0001-8032-3675*А. С. Саленко,**к. е. н., начальник відділу роботи з фізиками, моніторингу операцій та ризиків, Головне управління ДПС у Одеській області*
ORCID ID: 0000-0002-4769-9301

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.11.5

ЗНАННЯ ТА ІННОВАЦІЇ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОГО СУСПІЛЬСТВА

I. Sazonets,

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Economics and Management Tourist Activity, Dnieper Humanities University

A. Salenko,

PhD in Economics, Head of the work department with risks, transaction monitoring and risks, Main Department of the State Tax Service in the Odessa region

KNOWLEDGE AND INNOVATION AS THE MAIN DETERMINANTS OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF POST-INDUSTRIAL SOCIETY

У статті досліджуються знання та інновації як визначальні детермінанти формування та розвитку постіндустріального суспільства. Визначено, що теорія постіндустріального суспільства живається у вузькому та широкому розумінні.

Доведено, що постматеріальна мотивація характеризується значними особливостями, які пов'язані із відсутністю дефіциту інформації, індивідуальним характером стимулювання, посиленням тенденції до диференціації оплати, новими підходами до оцінки якості послуг, високими професійними якостями працівників, високим рівнем життя людей.

Визначено, що усі зміни в новому суспільстві можна розподілити на три підгрупи: культурну, економічну та соціально-політичну.

Визначено суперечливий характер постіндустріального суспільства. Наведено методологічні підходи, які можна застосувати з метою вивчення впливу науки на становлення постіндустріального суспільства. Наголошено, що формуються і функціонують відносини з приводу привласнення результатів діяльності вчених, інтелектуальної власності.

The article examines knowledge and innovation as determining determinants of the formation and development of post-industrial society. The identification of different views of scientists on the processes of evolution of changes in the new society is carried out.

It is determined that the theory of post-industrial society is used in a narrow and broad sense: in a narrow sense, when the third, higher stage of human civilization is directly studied; broadly, when this theory studies all stages of civilizational progress – pre-industrial, industrial and post-industrial stages, because without a broad approach it is impossible to reveal the essence of post-industrial society.

It is proved that post-material motivation is characterized by significant features associated with the lack of information deficit, individual nature of incentives, increasing tendency to differentiate pay, new approaches to assessing the quality of services, high professional qualities of workers, high living standards.

It is emphasized that the gradual change in the structure of the economy and the nature of work leads to global changes in human life. All changes in the new society can be divided into three subgroups: cultural, economic and socio-political.

The article proves that science is becoming a real driving force for economic development and the country as a whole. Methodological approaches that can be used to study the impact of science on the formation of post-industrial society are presented. These approaches once again prove the multidisciplinary and complexity of the process of studying this phenomenon.

It is determined that the state directs funding for science to the development of applied projects, and private investors, large corporations are investing more and more money in theoretical research. Theoretical research is being developed in the world's leading countries on the basis of public-private partnerships. There is a change in approaches to the leading social role of theoretical knowledge as a source of innovation.

It is emphasized that relations on appropriation of results of activity of scientists, intellectual property are formed and function.

Ключові слова: знання, інновації, детермінанти, формування, розвиток, постіндустріальне, суспільство.

Key words: knowledge, innovations, determinants, formation, development, post-industrial, society.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Серед країн, які досягли значних успіхів у зростанні свого валового продукту та зростанні статків свого населення слід виділити такі, що мають різну спеціалізацію економіки. Серед лідерів технологічного розвитку — США, Японія, країни Європи, серед країн, що запаси вуглеводнів — країни Перської Затоки, Північної Європи, серед країн — туристичних центрів — острівні Карібські країни та інші невеликі країни у різних куточках світу. Однак пріоритетним напрямом економічного розвитку є подальше інвестування накопичених фінансових ресурсів в сфері економіки, що потребують концентрації знань та впровадження інновацій. Знання та інновації є визначальними детермінантами формування та розвитку постіндустріального суспільства. Саме такий напрям розвитку гарантує країні лідерство в економічній сфері та стратегічних позицій в світовій геополітиці та геоekonomіці. При цьому індустріальний тап економіки не можна повністю замінити на постіндустріальний. Добича корисних копалин, сільське господарство, переробка та виготовлення товарів для потреб людини, лишаються необхідною умовою існування суспільства. Однак у ці процеси також запроваджуються нові технології, такі процеси стають більш соціальними, ресурсозбережними, ефективними. Такими тенденціями і визначається пріоритетність знань та інновацій як основних характеристик подальшого розвитку суспільства та економіки в постіндустріальному вимірі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Якісні процеси трансформації продуктивних сил, розвиток інновацій та високотехнологічний розвиток, які впливають на зміни в характері праці та розвиток

нових соціальних відносин досліджували такі вчені: Білозубенко В.С., Білопольський М.Г., Булеєв І.П., Гринько Т.В., Дачій О.І., Мешко Н.П., Поляков М.В., Сазонець О.М., Салига К.С., Семенов А.Г., Хамініч С.Ю., Ястремська О.І. Тематику дослідницьких розробок цих вчених було присвячено розв'язанню проблем розвитку промислового потенціалу України, його перебудови в умовах розширення значення сфери послуг, інформатизації світогосподарського розвитку та національної економіки, формування підходів управління господарським комплексом на основі економіки знань, підвищення впливу освіти та науки на ефективне функціонування національної економіки, сприяння діяльності інноваторів у різних сферах економіки та в корпораціях.

У представленому дослідженні ми мали намір поєднати огляд класичних підходів до аналізу постіндустріального суспільства та появу нових тенденцій в розвитку країн та їх осмислення науковцями.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є дослідження знань та інновацій як визначальних детермінант формування та розвитку постіндустріального суспільства та виявлення різних поглядів науковців на процеси еволюції змін у новому суспільстві.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Термінологічне визначення тенденцій постіндустріального розвитку суспільства та економіки, що застосовуються сьогодні в науковій літературі не мають однакового трактування. Максименко І.А. в монографії "Податкова діяльність держави в умовах становлення інформаційної постіндустріальної економіки" підкреслює, що "теорія постіндустріального суспільства вжи-

Таблиця 1. Підходи до дослідження знань як основи постіндустріального суспільства

Підхід	Характеристика підходу
Філософський	Знання як феномен суспільного розвитку
Соціологічний	Знання як соціальна цінність
Економічний	Знання як приватне та публічне благо, ресурс господарської діяльності
Інформаційний	Знання як визначальна інформаційна складова життєдіяльності
Поведінковий	Знання як об'єкт у діях окремих людей і соціальних груп
Функціональний	Знання як основа для низки функцій різних суб'єктів та для усунення протиріч в соціально-економічних системах
Цивілізаційний	Знання як ключовий ресурс розвитку цивілізації

Джерело: [2].

вається у вузькому та широкому розумінні: у вузькому, коли безпосередньо досліджується третя, вища стадія людської цивілізації; у широкому, коли ця теорія вивчає всі стадії цивілізаційного прогресу — доіндустріальну, індустріальну та постіндустріальну стадії, оскільки без широкого підходу не можна розкрити сутність постіндустріального суспільства, його витоки, принципи та суттєві риси" [1]. До таких висновків вчений приходить, можливо, у зв'язку з тим, що практично до появи наукових доробок, що пов'язані із теорією постіндустріального суспільства, наукова методологія не розглядала три стадії розвитку економіки та суспільства (аграрну, індустріальну та постіндустріальну) як різні етапи єдиного еволюційного розвитку, які характеризуються рівнем використання інформації та знання, як визначального фактору свого розвитку. Можна стверджувати, що в сучасних наукових підходах вчені досліджують саме третю фазу розвитку суспільства — постіндустріальну, але, використовуючи діалектичний підхід, у процесі дослідження вони звертаються до аналізу всіх трьох стадій. Таке звертання додає наочності науковому аналізу.

Термін, що застосовують науковці, які досліджують постіндустріалізм — "дематеріалізація" також має наукове підґрунтя і дуже чітко характеризує тенденцію у розвитку суспільства. На основі цього авторського підходу ми можемо виокремити такі тенденції: індустріальна основа суспільства не згортається і деіндустріалізація не обов'язковим елементом постіндустріального розвитку; в загальному продукті (національному,

світовому) більш швидкими темпами зростає частка послуг; серед послуг найбільш важливе значення мають інформаційні послуги, та послуги, що спрямовані на розвиток науки та інновацій; в секторі реальної економіки більш швидкими темпами зростають високотехнологічні галузі, які забезпечують міжнародну конкурентоспроможність національним економікам; у традиційних галузях народного господарства більш швидкими темпами починають застосовуватися інновації.

Вченими також застосовується термін постматеріальна мотивація, який більшою мірою є предметом дослідження вчених соціологів та політологів. На нашу думку, постматеріальна мотивація характеризується значними особливостями, які пов'язані із відсутністю дефіциту інформації, індивідуальним характером стимулювання, посиленням тенденції до диференціації оплати, новими підходами до оцінки якості послуг, високими професійними якостями працівників, високим рівнем життя людей.

Відомими і беззаперечними є основні характеристики (складові, детермінанти) постіндустріального суспільства, які притаманні вже натеper для найбільш високо розвинутих країн світу. Їх можна класифікувати так:

1. Наука стає реальною рушійною силою розвитку економіки та країни загалом. Відомий інноватор та науковець М. Поляков наводить методологічні підходи, які можна застосувати з метою вивчення впливу науки на становлення постіндустріального суспільства, які ще раз доводять мультидисциплінарність та комплексність про-

Таблиця 2. Складові глобальної інноваційної системи та їх елементи

Складові глобальної інноваційної системи	Елементи складових глобальної системи
Генерування знань	Наукові комунікації, співтворчість, джерела (носії) знань
Перетворення знань	Ланцюжки організації знань, розподілена база знань
Комунікаційна (передавання знань)	Трансакції, інтеракції, інформаційний обмін (потоки), соціальний капітал, механізми партнерської взаємодії
Управлінська (управління знаннями)	Форми організації та взаємодії, ієрархії, процедури, соціальне середовище, формальні та неформальні інститути тощо
Економічний механізм	Соціально-економічні, виробничі відносини, фінансові потоки, методи комерціалізації

Джерело: [2].

цесу дослідження цього явища (табл. 1). Ці підходи досліджуються також науковцями [8; 9].

2. Зменшується питома вага галузей та виробництв, що пов'язані з індустріальним сектором.

3. Все більшу частку в національному доході країн та в світовій економіці загалом займають сектори, що генерують нові та традиційні послуги.

4. Змінюється професійна структура в економіці та в суспільстві загалом. Все більшу частку займають професії творчого напрямку, висококваліфіковані спеціалісти, менеджери. Формується широкий прошарок людей, що ведуть богемний спосіб життя.

5. Трансформується спосіб ведення трудової діяльності. Все більша кількість фахівців мають можливість працювати он-лайн, або за вільним графіком, або працювати як фрілансери.

6. Поширюється нове явище у генеруванні послуг, яке сьогодні вже отримало назву "прос'юмеризм", що зумовлено новим характером трудової діяльності поєднання в одній особистості рис і споживача і продавця.

7. Формується нова інституційна структура економіки, державності та суспільства, в якій провідне місце посідають освітні, наукові, високотехнологічні інституції, а інші традиційно впливові інститути, як-от: органи державного управління, законодавчо-нормативна база, система громадянського устрою, неформальні інститути підкоряють свою діяльність інтересам розвитку науки.

8. З'являється новий тип культури — інноваційна культура. Вона пов'язана з світоглядно-методологічною налаштованістю цього історичного типу культури на інновації у всіх сферах життя та діяльності людини, на їх всебічне продукування та тиражування в глобальному масштабі. У проф. М.В. Полякова знаходимо основні елементи міжнародної системи (мережі) глобальних інновацій (табл. 2).

Е.А. Кальницький в роботі "Концепція постіндустріального суспільства Деніела Белла як підґрунтя формування концепцій інформаційного суспільства" наголошує, що термін "інформаційне суспільство" у Белла — це нова назва для постіндустріального суспільства, термін, який підкреслює основу його соціальної структури — інформацію. Цей термін Белл вводить у своїй праці "Соціальні рамки інформаційного суспільства", хоча з позицій сьогодні, більш коректним і перспективним було б поняття "суспільство знань" [3, с. 137—142].

Ця думка активно просувається у дослідженнях М.В. Полякова, який в монографії "Економіка знань: сутність, детермінанти, глобальний ландшафт", надає основні постулати економіки знань, аналізує сучасні тенденції її розвитку та визначає перспективи розвитку економіки та суспільства на основі економіки знань у контексті постіндустріального суспільства. В своїй монографії автор висвітлив теоретико-методологічні основи дослідження економіки знань, проаналізував процес становлення глобального простору економіки знань, надав аналітичну характеристику глобального ландшафту економіки знань, визначив методи управління знаннями у міжнародному бізнесі, тенденції та інструменти тенденції та інструменти цього процесу, визначив стратегічні пріоритети становлення економіки знань в Ук-

раїні у глобальному контексті [2, с. 688]. На думку автора, налічується "шість детермінант функціонування економіки знань: наука, освіта, підприємництво, інформаційно-комп'ютерні технології, наукоємне виробництво та інноваційні системи". П'ять складових тісно пов'язані між собою і орієнтовані виключно на створення нової вартості за рахунок різних способів та напрямів генерації, перетворення та використання знань. Така детермінанта як "підприємництво" складається зі складових: глобальні інноваційні мережі; міжнародний бізнес; продаж товарів і послуг; дифузія інновацій; рух венчурного капіталу; купівля-продаж знань і даних; спільні структури бізнесу тощо. Попри загалом інноваційний, креативний характер цієї складової, можна визначити, що міжнародний бізнес, продаж товарів і послуг, спільні структури бізнесу не обов'язково відображають дії в сфері розвитку науки та високих технологій. Тому можна зробити висновок, що "постіндустріальне суспільство" як дефініція ширше відображає зміни сучасних форм характеру праці та засобів виробництва ніж дефініція "економіка знань".

Поступова зміна структури господарства та характеру праці призводить до глобальних змін у житті людини. Лебедева Л.І. в статті "Еволюція теорій постіндустріального суспільства" визначає, що усі зміни в новому суспільстві можна розподілити на три підгрупи: культурна, економічна та соціально-політична [4].

У культурній сфері вони "охоплюють зниження впливу традицій на життя людей, розширення можливостей, шляхів для розвитку людини. В сучасних умовах змінюються форми спілкування між людьми" [4]. Практика дистанційної організації навчального процесу, менеджерської, наукової діяльності призводить і до перенесення цієї форми комунікацій на особисте спілкування. Крім того, швидкий рівень глобалізації та інтернаціоналізації всіх сфер людської діяльності потребує нових форм дистанційного спілкування. Уніфікована правила та норми поведінки для громадян усіх країн у публічних місцях, транспорті, місцях відпочинку призводять до більшої мультикультурності, взаємопроникнення культур та традицій різних країн та формують нові погляди щодо їх сприйняття.

В економічній сфері — "формування глобальної мережі організації капіталу; зростаюче використання науково-технічних розробок у бізнес-середовищі; перетворення науки в безпосередню продуктивну силу, зростання нематеріального сектору виробництва; зростання зайнятості "білих комірців" і, відповідно, зниження "блакитних"; демасифікація виробництва, створення "індивідуальних" товарів; децентралізація управління виробництвом та перехід до мережевого способу організації праці" [4]. Як можна побачити в економічній сфері зміни впливають на життя людей доволі широко. Тенденції до формування глобальної мережі організації капіталу ми можемо побачити вже сьогодні. На наш погляд, таке формування складається з таких чинників: збільшення масштабів діяльності транснаціональних корпорацій, створення глобальної мережі фінансово-інвестиційної діяльності міжнародних організацій, фінансово-інвестиційна діяльність у сфері реалізації великомасштабних проектів в межах діяльності міжнародних інтеграційних утворень. Що стосується інших

економічних змін, які анонсовані Лебедєвою Л.І., то вони вже сьогодні активно проявляють себе в економічній системі та впливають на формування нових економічних процесів та тенденцій.

У соціально-політичній — "зниження ролі національних держав в управлінні суспільством у зв'язку з ускладненням управлінських завдань, розширенням політичної участі громадян та зростанням ролі транснаціональних корпорацій; криза єдиної нуклеарної сім'ї й поява різних її видів та ін" [4]. Перші визначені автором складності постіндустріального суспільства такі: зниження ролі національних держав в управлінні суспільством, розширення політичної участі громадян та зростання ролі транснаціональних корпорацій досліджувались науковцями-економістами та представниками інших наук дуже широко. Що стосується трансформації нуклеарної сім'ї, то у вчених-економістів і у вчених-представників інших наук відсутня єдина концепція та бачення трансформація такої форми сім'ї. Зрозуміло, що динаміка життя, темпи створення та розвитку бізнесу все більше будуть впливати на сімейні відносини. Члени нуклеарної сім'ї не можуть значну кількість часу спілкуватися по інформаційним мережам із чоловіками та дружинами, дітьми. Сьогодні ми можемо побачити тенденції до створення неповних нуклеарних сімей, у розвинутих країнах все більше стає одностатевих сімей, відтворених сімей. Найближче десятиліття має визначити, яка модель створення і функціонування сім'ї буде прийнятною, або навіть домінуючою в умовах постіндустріального суспільства.

Необхідно зазначити, що перехід від економіки виробництва товарів до економіки послуг не означає скорочення виробництва. Яскравим життєвим прикладом випереджального зростання сфери послуг є сфера торгівлі харчовими продуктами. Ми не можемо стверджувати, що торгівлі мережі скорочуються, але попри той факт, що супермаркетів стає все більше швидко розвивається такий вид послуг, як доставка товарів. З'являються численні приватні компанії, які спеціалізуються на доставці продуктів за індивідуальним замовленням, як свого часу раніше з'явилися кейтерінгові компанії. Також є доцільним зауважити, що попри розвиток професійно-технічного класу, все ж таки значними темпами зростає прошарок творчої інтелігенції, професії мистецько-творчого напрямку, населення, що веде богемний спосіб життя. При цьому, дійсно, збільшується суспільна роль теоретичного знання як джерела нововведень та політичних формулювань, але проходить це сегментовано і у векторі, який є зворотнім до реалій індустріального суспільства: держава спрямовує фінансування науки на розробку прикладних проектів, а приватні інвестори, великі корпорації все більше грошей вкладають в теоретичні дослідження. Також дослідження теоретичного характеру розвиваються у провідних країнах світу на основі державно-приватного партнерства. Крім того, великі науково-технологічні проекти, які реалізуються сьогодні. Наприклад Місячна програма НАСА має дуже короткий термін реалізації теоретичних досліджень в практичні технологічні здобутки. Тільки у 2020 році корпорації SpaceX, Blue Origin, Dynetics отримали угоди на фінансування НАСА місячної програми загальною вартістю 967 млн дол. Ці кош-

ти повинні були піти на розробку основних теоретичних концепцій з питання доставки модулів та людей на Місяць. Водночас безпосередньо висадка людини на Місяць та створення постійно діючої станції на ньому планується вже на 2024 рік. Це ще раз підтверджує зміну підходів до провідної суспільної ролі теоретичного знання як джерела нововведень.

Окремі науковці вбачають суперечливий характер постіндустріального суспільства у тому, що стрімкий розвиток науки і технологій не знаходить швидкої об'єктивної оцінки в суспільстві з точки зору морально-гуманістичних цінностей. К.М. Кириленко визначає, що "є ще одна важлива характеристика людини постіндустріального суспільства, як і самого суспільства також. Рівень розвитку науки та технологічні можливості виробництва, які до того ж стрімко еволюціонують, такі потужні, що можуть бути як дуже корисними для людини, так і згубними не лише для неї, але й для всього живого на планеті, та й для самої планети. Тому на часі важливість гуманітарної експертизи знань, якими володіє людина, етичної складової надсучасних технологій" [5, с. 45—51]. Натепер ця тенденція призводить до появи глобальних документів у сфері екології, природокористування, громадських рухів та організацій в цій сфері.

Можливо, ці окремі моменти недосконалості теорії постіндустріального суспільства зумовлені головним недоліком, який сформульовано С.В. Мочерним. На його думку, "Методологічна вада теорії постіндустріального суспільства — передусім характеристика суспільства лише з позиції однієї зі сторін економічної системи — з боку продуктивних сил і частково — суспільного поділу праці (а в їх єдності — з боку технологічного способу виробництва). Однак і в цьому випадку аналіз нової стадії є неповним, оскільки до продуктивних сил належать й інші елементи, зокрема засоби виробництва, людина, інформація та ін. Дотримання принципів ...системності потребує доповнення такої характеристики відносинами власності, передусім економічної. ...Навіть за розвитку суспільства за принципом рівності результату формуються і функціонують відносини з приводу привласнення результатів діяльності вчених, інтелектуальної власності" [6, с. 952].

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження необхідно зробити такі висновки:

теорія постіндустріального суспільства вживається у вузькому та широкому розумінні: у вузькому, коли безпосередньо досліджується третя, вища стадія людської цивілізації; у широкому, коли ця теорія вивчає всі стадії цивілізаційного прогресу — доіндустріальну, індустріальну та постіндустріальну стадії, оскільки без широкого підходу не можна розкрити сутність постіндустріального суспільства;

постматеріальна мотивація характеризується значними особливостями, які пов'язані із відсутністю дефіциту інформації, індивідуальним характером стимулювання, посиленням тенденції до диференціації оплати, новими підходами до оцінки якості послуг, високими професійними якостями працівників, високим рівнем життя людей;

поступова зміна структури господарства та характеру праці призводить до глобальних змін у житті людини. Усі зміни в новому суспільстві можна розподілити на три підгрупи: культурна, економічна та соціально-політична;

наука стає реальною рушійною силою розвитку економіки та країни в цілому. М. Поляков наводить методологічні підходи, які можна застосувати з метою вивчення впливу науки на становлення постіндустріального суспільства, які ще раз доводять мультидисциплінарність та комплексність процесу дослідження цього явища;

держава спрямовує фінансування науки на розробку прикладних проектів, а приватні інвестори, великі корпорації все більше грошей вкладають в теоретичні дослідження. Також дослідження теоретичного характеру розвиваються в провідних країнах світу на основі державно-приватного партнерства. Відбувається зміна підходів до провідної суспільної ролі теоретичного знання як джерела нововведень.

Література:

1. Податкова діяльність держави в умовах становлення інформаційної постіндустріальної економіки: монографія / [Мацелюх Н.П., Максименко І.А., Теліщук М.М. та ін.]. — Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. — 362 с. — (Серія "Податкова та митна справа в Україні", т. 107).

2. Поляков М.В. Економіка знань: сутність, детермінанти, глобальний ландшафт. Дніпро. Нова ідеологія. 2018. 688 с.

3. Кальницький Е.А. Концепція постіндустріального суспільства Деніела Белла як підґрунтя формування концепцій інформаційного суспільства. Філософія права. 2013. № 5 (19). С. 137—142.

4. Лебедева Л.І. Еволюція теорій постіндустріального суспільства. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2016. № 2. С. 13—17.

5. Кириленко К.М. Інноваційна культура в контексті теорії постіндустріального суспільства. Вісник Маріупольського державного університету серія: філософія, культурологія, соціологія. 2015. № 10. С. 45—51.

6. Економічна енциклопедія: У трьох томах. Т. 3 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр "Академія", 2002. 952 с.

7. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. К. Логос, 2003. 631 с.

8. Сазонець І.Л., Саленко А.С. Детермінанти лібералізації високотехнологічного підприємництва в умовах постіндустріального переходу. Рівне: Волин. об-регі, 2019. 185 с.

9. Сазонець І.Л., Саленко А.С. Постіндустріальний перехід та еволюція корпоративного високотехнологічного підприємництва. Вісник НУВГП. Економічні науки. 2018. № 2 (82). С. 212—221.

References:

1. Matseliukh, N.P. Maksymenko, I.A. and Telischuk, M.M. (2018), Podatkova diial'nist' derzhavy v umovakh stanovlennia informatsijnoi postindustrial'noi ekonomiky [Tax activity of the state in the conditions of formation of

information post-industrial economy], Universytet DFS Ukrainy, Irpin', Ukraine.

2. Poliakov, M.V. (2018), Ekonomika znan': sutnist', determinanty, hlobal'nyj landshaft [Knowledge economy: essence, determinants, global landscape], Nova ideolohiia, Dnipro, Ukraine.

3. Kal'nyts'kyj, E.A. (2013), "The concept of post-industrial society of Daniel Bell as a basis for the formation of concepts of the information society", Filosofiia prava, vol. 5 (19), pp. 137—142.

4. Lebedieva, L.I. (2016), "The evolution of theories of post-industrial society", Ekonomichnyj chasopys Shkhidnoevropejs'koho natsional'noho universytetu imeni Lesi Ukrainky, vol. 2, pp. 13—17.

5. Kyrylenko, K.M. (2015), "Innovative culture in the context of the theory of post-industrial society", Visnyk Mariupol's'koho derzhavnoho universytetu serii: filosofiia, kul'turolohiia, sotsiolohiia, vol. 10, pp. 45—51.

6. Mochernyj, S.V. (2002), Ekonomichna entsyklopediia [Economic encyclopedia], Vydavnychyj tsentr "Akademiiia", Kyiv, Ukraine.

7. Chukhno, A.A. (2003), Postindustrial'na ekonomika: teoriia, praktyka ta ikh znachennia dlia Ukrainy [Post-industrial economy: theory, practice and their significance for Ukraine], Lohos, Kyiv, Ukraine.

8. Sazonets', I.L. and Salenko, A.S. (2019), Determinanty liberalizatsii vysokotekhnologichnoho pidpriemnytstva v umovakh postindustrial'noho perekhodu [Determinants of liberalization of high-tech entrepreneurship in the post-industrial transition], Volyns'ki oberehy, Rivne, Ukraine.

9. Sazonets', I.L. and Salenko, A.S. (2018), "Post-industrial transition and evolution of corporate high-tech entrepreneurship", Visnyk NUVHP. Ekonomichni nauky, vol. 2 (82), pp. 212—221.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2021 р.

www.economy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

тел.: (044) 223-26-28

(044) 458-10-73